

KÖZLEMÉNYEK

Beszámoló a Magyar Tudomány Ünnepe eseményeiről

Másodszor került megrendezésre archeometriai tárgyú előadói nap 2008. november 19-én az MTA Geokémiai Kutatóintézete szervezésében a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából. Az első alkalom is a Magyar Tudomány Napja rendezvénysorozatba illeszkedett, 11 évvel ezelőtt, a föld- és környezettudományok szerepe a történeti örökség megőrzésében volt a vezérfonal. Az idei ülés "**A geokémiai interpretáció jelentősége az archeometriai kutatásban**" címmel az egyik legaktuálisabb témát járta körül. A nagyszámú résztvevő (több mint 100 fő) nívós előadásokat hallhatott, igazi interdiszciplináris közelítésben.

Az előadóülés védnökei:

Renner Zsuzsa, főigazgató, Iparművészeti Múzeum

Baán László, főigazgató, Szépművészeti Múzeum

Kovács Tibor, főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum

Az előadóülés támogatója: CASON Rt.

Program:

Megnyitó: Demény Attila, az MTA Geokémiai Kutatóintézet igazgatója

Bevezető gondolatok:

Bálint Csanád akadémikus, az MTA Régészeti Intézet igazgatója

Vörös Attila akadémikus, az MTA X. Földtudományok Osztálya elnökhelyettese

Előadások:

Bánffy Eszter (MTA Régészeti Intézet): Földindulás? A régészet válsága és változása napjainkban

Dobosi Gábor (MTA Geokémiai Kutatóintézet): Az archeometriában alkalmazott geokémiai módszerek

T. Biró Katalin (Magyar Nemzeti Múzeum): Geokémiai vizsgálati lehetőségek őskori kőszközőkön

Szakmány György (ELTE Közéttan-Geokémiai Tanszék): Magyarországi csiszolt kőszközők nyersanyagtipusai az eddigi archeometriai kutatások eredményei alapján

Kasztovszky Zsolt (MTA Izotópkutató Intézet), T. Biró Katalin, Markó András, T. Dobosi Viola (Magyar Nemzeti Múzeum): Pattintott kőszközők nyersanyagainak roncsolásmentes vizsgálata Prompt Gamma Aktivációs Analízissel

Kreiter Attila (Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat), Bajnóczi Bernadett, Havancsák Izabella, Tóth Mária (MTA Geokémiai Kutatóintézet), Szöllősi Szilvia (ELTE Régészettudományi Intézet): Kelta grafitos kerámia: elmélet és gyakorlat a geokémiai vizsgálatok tükrében

Szilágyi Veronika (MTA Izotópkutató Intézet), Gyarmati János (Néprajzi Múzeum), Szakmány György (ELTE Közéttan-Geokémiai Tanszék), Tóth Mária (MTA Geokémiai Kutatóintézet): A geokémiai értelmezés jelentősége a régészeti kerámiák eredetvizsgálatában bolíviai inka korú leletek példáján

Dági Mariann (Szépművészeti Múzeum): Technikai részletek szerepe az ókori görög ékszerek attribúálásában

Sipos György (Szegei Egyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék): Termolumineszcens kor meghatározás, eredetiség-vizsgálat terrakotta műalkotásokon

Pintér Farkas (Bundesdenkmalamt, Wien), Bajnóczi Bernadett, Tóth Mária (MTA Geokémiai Kutatóintézet), Johannes Weber (Universität für Angewandte Kunst, Wien): Törökkori hidraulikus vakolatok a budapesti Császár-fürdőből

Fórizs István, Nagy Géza, Tóth Mária (MTA Geokémiai Kutatóintézet), Pásztor Adrien (Nemzeti Kutatási És Technológiai Hivatal): Hogyan és miből készülhettek a szarmata és avar üvegyöngyök? Példák a mikroszövet és a kémiai összetétel geokémiai értelmezésére

Bajnóczi Bernadett, Dobosi Gábor, Tóth Mária (MTA Geokémiai Kutatóintézet), Balla Gabriella, Csontos Katalin (Iparművészeti Múzeum): Manzoni mester majolika tintatartója

Zárszó: Renner Zsuzsa, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója

*

MTA X. Osztály: Archeometriai Munkabizottság alakult

A fenti program lebonyolítása után sor került az MTA X. Földtudományok Osztálya Geokémiai és Ásvány-Közéttani Tudományos Bizottsága felügyelete alatt működő Archeometriai Munkabizottság elnökének és titkárának megválasztására. Elnöknek a résztvevők Szakmány Györgyöt (ELTE TTK Közéttan-Geokémiai Tanszék docense), titkárnak Bajnóczi Bernadettet (MTA Geokémiai Kutatóintézet Archeometriai Kutatócsoportja vezetője) választották meg. A közös ügy sikeréért szakmai összefogásra és az archeometria iránt elkötelezettek odaadó munkájára számíthatunk.

Szakmány György

Bajnóczi Bernadett

elnök

titkár

Elérhetőség: bajnocz@geochem.hu,
Tel.: (06 1) 319-3137/1129

Archeometriai szekció az European Geosciences Union tavaszi bécsi konferenciáján

Az European Geoscientific Union (EGU) hagyományosan tavasszal rendezi rendes évi közgyűlését, az utóbbi években Bécsben, az Austria Center Vienna konferenciaközpontban. A helyszín kedvező fekvése és a viszonylagosan alacsony utazási költségek – és természetesen nem utolsó sorban Bécs város a maga nemében egyedülállóan kellemes hangulata – sok kelet-európai kutatót ösztönöz a konferencián való részvételre. S bár a konferencia részvételi díja évről évre nő, mivel nincs absztraktdíj (egy regisztrált résztvevő gyakorlatilag akárhány absztraktot benyújthat, melyek közül egy lehet előadás), sok kutatócsoport is kihasználja az alkalmat a kutatásainak széleskörű bemutatására, sőt sokszor a konferencia ideje alatt szakmai megbeszélések megrendezésére.

2009-ben (tudomásom szerint először) archeometriai témájú szekció is szerepel a programban, kissé meglepő módon a *Energy, Resources and the Environment* programcsoportban. A szekció (ERE14) címe: *Archaeometry: The use of geoscientific techniques to probe the archaeological environment*. Az esemény leírásában olvashatjuk, hogy a szervezők a kulturális örökség és a paleokörnyezet elemeiből való régészeti információk új, a földtudományban alkalmazott kinyerési technológiáinak előmozdítását tartják a központi kérdésnek, a legszélesebb természettudományos értelemben.

A szekció céljai rendkívül általánosan vannak megfogalmazva, így gyakorlatilag a teljes archeometriai palettát lefedik. A témák, amelyben absztraktokat várnak: távérzékelési módszerek, régészeti emlékek vizsgálati módszerei, szerves és szervetlen anyagok datálása, az építéstechnológia és a fémek, kerámia, üveg, kő, festő- és színezőanyagok használata, a régészeti leletek származásvizsgálata, a régészeti DNS, étel- és más szerves maradványok elemzése, valamint paleomezőgazdaság.

A tervezett programban az alábbi meghívott előadások szerepelnek.

- Mike Edmunds: Decoding the ancient Greek astronomical calculator known as the Antikythera Mechanism
- Amos Nur: Did earthquakes trigger the collapse of ancient civilizations?
- Zenobia Jacobs: Advances in luminescence dating, the timing of the anatomical and behavioural origins of *Homo sapiens* in Africa and their dispersal 'Out of Africa'
- Regina Hofmann-de Keijzer: Hallstatt textiles – the oldest dyed textiles found in Austria

A szekció elnöke Paul Glover, a kanadai Université Laval (Québec) professzora, társ-elnöke pedig Eleni Noudarou a görög Institute for Aegean Prehistory kutatója.

Az absztraktok kizárólag elektronikus úton történő beküldésének határideje **2009. január 13.** Akik korábban már részt vettek EGU konferencián és nyújtottak be a COSIS rendszeren keresztül absztraktot, ne lepődjenek meg, hogy a regisztrációban és az absztrakt beküldésében változások vannak. Érdeemes csöppet megtekinteni az új rendszert, mert lehet, hogy a korábbi azonosítónk nem is működik.

Internetcímek:

EGU 2009 General Assembly:
<http://meetingorganizer.copernicus.org/EGU2009/sessionprogramme>

Az Energy, Resources and the Environment programcsoport:

<http://meetingorganizer.copernicus.org/EGU2009/sessionprogramme/ERE>

Ezen belül az ERE14-es szekciót kell keresni. Leírása itt található:

<http://meetingorganizer.copernicus.org/EGU2009/session/407>, ahol linket is találunk az absztrakt beküldésére.

Székely Balázs

Bécsi Műszaki Egyetem Fotogrammetriai és
Távérzékelési Intézete

balazs.szekely@ipf.tuwien.ac.at

*

Annual Meeting of the UISPP 4th Commission 2009 in Budapest

Data Management and Mathematical Methods in Archaeology

Special Issue: **Quantitative Methods for the Challenges in 21st Century Archaeology**

First Call for Papers / Web address: http://www.ace.hu/UISPP_4/